

Εισαγωγή στο Συγκριτικό Δίκαιο

Μάθημα 8^ο : Αμερικανικό Δίκαιο Ι- Ιστορική Εξέλιξη
Αν. Καθηγήτρια: Χριστίνα Δεληγιάννη-Δημητράκου
Νομική Σχολή

Foto: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Land_shallow_topo_2048.jpg

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Αμερικανικό δίκαιο I.- Ιστορική εξέλιξη

I. Η σημασία της μελέτης του Αμερικανικού δικαίου

- Οι ΗΠΑ συνιστούν την ισχυρότερη οικονομική, πολιτική στρατιωτική δύναμη στον κόσμο
- Από τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας της το δίκαιο της έχει διανύσει ανεξάρτητη πορεία που το διαφοροποίησε σε πολλά σημεία από το αγγλικό δίκαιο

II. Οι διαφορές με το Αγγλικό δίκαιο

- Οι ΗΠΑ διαθέτουν γραπτό Σύνταγμα (Ηνωμένο Βασίλειο έχει εθιμικό άγραφο Σύνταγμα)
- Άλλες διαφορές υπάρχουν :
 - στη δομή του Κράτους που είναι ομοσπονδιακή
 - στη δομή των δικαστηρίων
 - στην οργάνωση του δικηγορικού επαγγέλματος
 - στην οργάνωση πολιτικής δίκης
 - στη εφαρμογή της αρχής της δεσμευτικότητας των δικαστικών προηγούμενων που είναι πιο ελαστική στις ΗΠΑ

II. Οι διαφορές με το Αγγλικό δίκαιο

- **Αίτια των διαφορών:**
- πολιτικές ιδέες που επικράτησαν πριν και μετά την αποικιοκρατία
- ομοσπονδιακή δομή
- μεγάλη εδαφική έκταση (Γεωγραφία)
- μεγάλη οικονομική ανάπτυξη

II. Οι διαφορές με το Αγγλικό δίκαιο

- Στις ΗΠΑ υπάρχουν: 53 πολιτείες
- 50 Δίκαια των Πολιτειών
- Δίκαιο της περιφέρειας Puerto-Rico
- Δίκαιο περιφέρειας Columbia (όπου βρίσκεται η Washington)
- Ομοσπονδιακό Δίκαιο
- Σύνθετα προβλήματα σχέσης ανάμεσα στο ομοσπονδιακό και πολιτειακά δίκαια/ Supreme Court USA

III. Ιστορική εξέλιξη

➤ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- Αποικιοκρατία 1607-1776 : Ανεξαρτησία των ΗΠΑ
- Ενότητα 1787-1861 : Υιοθέτηση Αμερικανικού Συντάγματος -Κήρυξη εμφυλίου πολέμου
- 1865-1941 : Λήξη του Εμφυλίου Πολέμου-κήρυξη Β' Παγκοσμίου Πολέμου
- 1945- μέχρι σήμερα
- 11 Σεπτεμβρίου 2001/Περιορισμός δικαιωμάτων και Ελευθεριών (Gouantanamo)

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Αποικιοκρατία 1607-1776**
- 1606: Εποικισμός της Virginia και της ανατολικής ακτής (Το 1732 υπήρχαν 13 αποικίες).
- Με την Calvin Case του 1607 αναγνωρίστηκε το αγγλικό δίκαιο ως πηγή δικαίου. Δεν υπήρχαν όμως δικηγόροι και νομικά βιβλία, για να εφαρμοστεί. Η εφαρμογή του εξάλλου δεν ανταποκρινόταν πάντοτε στις γεωφυσικές συνθήκες, ενώ οι θρησκευτικές μειονότητες εφάρμοζαν τη Βίβλο.

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Αποικιοκρατία 1607-1776**
- Το 18ο αιώνα αρχίζουν οι εμπορικές συναλλαγές με Αγγλία και δημιουργούνται οι συνθήκες για την εφαρμογή αγγλικού δικαίου.

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Ανεξαρτησία 4 Ιουλίου 1776**
- 1775: Επιβολή στις αποικίες πρόσθετων φορολογικών επιβαρύνσεων από αγγλική κυβέρνηση της δουλείας στο Νότο.
- Ταραχές/ Διακήρυξη Ανεξαρτησίας 4 Ιουλίου 1776
- Κάθε αποικία ανεξάρτητη Πολιτεία
- Χαλαρή Συνομοσπονδία/Articles of the Confederation 1777

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Ανεξαρτησία 4 Ιουλίου 1776**
- Δεν πρόκειται για επανάσταση ενάντια στο φεουδαρχικό καθεστώς, αλλά για επανάσταση ενάντια στη Βρετανική Μοναρχία
- Δεν έθιξε το καθεστώς της δουλείας στο Νότο. Έκανε όμως τους αποίκους να ξανασκεφτούν τη φύση του δικαίου
- Οι δυνάμεις του καπιταλισμού και η έμφαση του Διαφωτισμού στον ορθολογισμό και το άτομο δεν ώθησαν μόνο την ανάπτυξη μιας επαναστατικής γενιάς, αλλά προκάλεσαν επίσης τη έκρηξη στη δημιουργία νέου δικαίου

III. Ιστορική εξέλιξη

- Ανεξαρτησία 4 Ιουλίου 1776
- Επεκτατικοί Πόλεμοι προς Δυτική Ακτή (10 έτη)
- Επίσημη αναγνώριση Ανεξαρτησίας → 1783
Συνθήκη Παρισίων
- Ομοσπονδία Σύνταγμα 1787

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Συνομοσπονδία**
- Συντάγματα των ανεξάρτητων Πολιτειών
- Εγκαθίδρυση χαλαρής συνομοσπονδίας : Articles of the Confederation
- Ίδρυση εθνικής διακυβέρνησης που απαρτιζόταν από ένα όργανο, το Κογκρέσο, με ελάχιστες νομοθετικές εξουσίες. Μη καθιέρωση εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας
- Το Κογκρέσο είχε εξουσίες σε διεθνές επίπεδο.

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία**
- Σύνταγμα των ΗΠΑ
- Προοίμιο Εμείς ο Λαός των ΗΠΑ/ Δημοκρατική αρχή
- 3 πρώτα άρθρα: νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία
- Άρθρο 4: Σχέσεις πολιτειών/ Ίδρυση νέων πολιτειών
- Άρθρο 5 : Αναθεώρηση του Συντάγματος
- Άρθρο 6 : Υπεροχή ομοσπονδιακού δικαίου
- Πρώτος πρόεδρος ο George Washington

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία**
- **Σύνταγμα των ΗΠΑ**
- Η καινοτομία του Συντάγματος των ΗΠΑ βρίσκεται στο γεγονός ότι καθιερώνει δύο κατηγορίες οργάνων που προορίζονται να λειτουργήσουν σε ομοσπονδιακό και πολιτειακό επίπεδο.
- Κάθε Πολιτεία διαθέτει το δικό της νομοθετικό σώμα/ τον δικό της αρχηγό εκτελεστικής εξουσίας, τον Κυβερνήτη και το δικό της δικαστηριακό σύστημα στην κεφαλή του οποίου βρίσκεται ένα Ανώτατο Πολιτειακό Δικαστήριο

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία- Σύνταγμα ΗΠΑ**
 - Σε ομοσπ. επίπεδο συμβιβασμός φεντεραλιστών-τοπικιστών :
 - Νομοθετική εξουσία: Κογκρέσο Βουλή-Γερουσία
 - Εκτελεστική εξουσία: Πρόεδρος (4 χρόνια)
 - Δικαστική εξουσία: Supreme Court
 - 1787 Bill of Rights: 10 πρώτες προσθήκες του Συντάγματος (δεσμεύει μόνο τα ομοσπονδιακά όργανα) Κατοχυρώνει αστικά και πολιτικά δικαιώματα. Δεν προβλέπει κοινωνικά δικαιώματα

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία- Σύνταγμα ΗΠΑ**
 - Το Κογκρέσο νομοθετεί για ζητήματα που αφορούν:
 - Κτήση απώλεια αμερικανικής ιθαγένειας
 - Πτώχευση
 - Πνευματική-βιομηχανική ιδιοκτησία
 - Επιβολή φόρων
 - Διαπολιτειακό και διεθνές εμπόριο

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία- Σύνταγμα ΗΠΑ**
- Checks and Balances
- Ο Πρόεδρος πέρα από την άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας μετέχει και στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας ασκώντας βέτο στις αποφάσεις του Κογκρέσου.

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία- Σύνταγμα ΗΠΑ**
- Η Γερουσία ασκεί πέρα από τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία. Το Σύνταγμα της αναγνωρίζει την εξουσία να επικυρώνει διορισμούς που αποφασίζονται από τον Πρόεδρο
- Η ομοσπονδιακή δικαστική εξουσία ασκείται από το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860 Ομοσπονδία- Σύνταγμα ΗΠΑ**
- Judiciary Act 1789 ίδρυσε σύστημα ομοσπονδιακών δικαστηρίων
- 1^{ος} Βαθμός district courts (ένα για κάθε πολιτεία/ circuit courts (δικαιοδοσία σε περισσότερες από μια πολιτείες)
- Τα ομοσπονδιακά δικαστήρια έχουν γενική μη αποκλειστική δικαιοδοσία. Εκδικάζουν υποθέσεις ομοσπονδιακού δικαίου και υποθέσεις που αφορούν πολίτες διαφορετικών πολιτειών

III. Ιστορική εξέλιξη

- 1787-1860
- Ο ρόλος του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου
 - 1803: Καθιέρωση ελέγχου συνταγματικότητας των νόμων (Judicial Review): *Marbury v. Madison*, U.S. 1 Crach, 137, 2 L. Ed. 60 (1803)
Επεκτάθηκε στη συνέχεια στους πολιτειακούς νόμους, σε πράξεις εκτελεστικής εξουσίας καθώς και σε δικαστικές αποφάσεις (ομοσπονδιακές-πολιτειακές)

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1787-1860**
- 1819 ed States v. Fisher (1804), 2 Cr. 358, 396, 2L. Ed. 304: Καθιέρωση θεωρίας των σιωπηρών εξουσιών (implied powers): Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχει παράλληλα με τις εξουσίες που της αναγνωρίζει το Σύνταγμα, όλες τις εξουσίες που της είναι απαραίτητες για να μπορέσει να ασκήσει τις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα εξουσίες

III. Ιστορική εξέλιξη

- Ο ρόλος του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου
- Ευρεία ερμηνεία συνταγματικών ρητρών που καθορίζουν τις νομοθετικές εξουσίες του Κογκρέσου και ειδικότερα της ρήτρας του διαπολιτειακού εμπορίου (interstate commerce clause). Η ρήτρα αυτή περιλαμβάνει κάθε συναλλαγή που αφορά έστω και έμμεσα περισσότερες Πολιτείες.

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Ενίσχυση ομοσπονδιακού μοντέλου**
- **Ο ρόλος του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου**
- Θεωρία της *Preemption*: [*Cooley v. Board of Wardens, How. 299 (1851)*]:
- το Κογκρέσο δεν δικαιούται απλώς να νομοθετεί για θέματα διαπολιτειακού και διεθνούς εμπορίου. Δικαιούται επίσης να αποκλείει κάθε παράλληλη νομοθετική δραστηριότητα των Πολιτειών. Αν το Κογκρέσο παραλείπει να νομοθετήσει στον τομέα του διαπολιτειακού εμπορίου, η συνταγματική ρήτρα που του αναθέτει τη σχετική νομοθετική αρμοδιότητα πρέπει να ερμηνεύεται έτσι ώστε να συνάγεται από αυτή η απαγόρευση των Πολιτειών να καλύπτουν το κενό με ρυθμίσεις που αποθαρρύνουν το διαπολιτειακό και το διεθνές εμπόριο, προβλέποντας διακρίσεις, βάρη, ή άλλα περιοριστικά μέτρα (*dormant commerce clause*)

III. Ιστορική εξέλιξη

- Αποδοχή common law και equity μέσω συνταγματικών διατάξεων ή μέσω της νομολογίας
- Η κίνηση για την κωδικοποίηση του δικαίου
David Duldey Field
- Ο θρίαμβος του Common Law
- Επικράτηση αγγλικής γλώσσας/ Νομικά συγγράμματα των Kent και Story
- Πανεπιστημιακές Νομικές Σχολές
- Νέα εδάφη της Ομοσπονδίας όπως αυτά του Τέξας, Φλώριδα, Νέα Ορλεάνη εφάρμοζαν γαλλικό ή ιταλικό δίκαιο

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Ιδιωτικές σχέσεις: θρίαμβος του Common Law**
 - ❑ Επικράτηση της αγγλικής γλώσσας
 - ❑ Αγγλία η αυστηρότερη οικονομική δύναμη
 - ❑ Παράλληλη εξέλιξη των δύο δικαίων

III. Ιστορική εξέλιξη

- 1861-1945
- **Αίτια του εμφυλίου:**
 - ❑ Αντιδράσεις απέναντι στις προσπάθειες του ΑΟΔ για ενίσχυση του ομοσπονδιακού μοντέλου
 - ❑ 1828 διαμάχη για το πρόβλημα των δούλων με την έλευση του προέδρου Jackson στην εξουσία
 - ❑ Φυγή δούλων στις Πολιτείες του Βορρά και διεκδίκησή τους από πολιτείες του Νότου. ΑΟΔ= Dred Scott v. Sandford 1857 How (60 U.S.) 393/ Διάσπαση του Δημοκρατικού Κόμματος/
 - ❑ 1860 A. Lincoln υποψήφιος του ρεπουμπλικανικού κόμματος στην εξουσία/ Διάσπαση των Πολιτειών του Νότου

III. Ιστορική εξέλιξη

- **Τρεις νέες προσθήκες Συντάγματος 1787**
- 13η Προσθήκη (1865) καταδικάζει κάθε μορφή δουλείας
- 14^η Προσθήκη (1868) : κάθε άτομο που γεννήθηκε στις ΗΠΑ ή απέκτησε την αμερικανική ιθαγένεια είναι αμερικανός πολίτης καθώς και πολίτης της πολιτείας στην οποία διαμένει. Απαγορεύεται η εφαρμογή νόμων που περιορίζει προνόμια και ασυλίες αμερικανών πολιτών και τους στερεί δικαιώματα ζωής και ελευθερίας καθώς και ίση προστασία των νόμων

III. Ιστορική εξέλιξη

- 15η Προσθήκη (1865): Απαγορεύεται κάθε περιορισμός του εκλογικού δικαιώματος για λόγους που σχετίζονται με φυλή, χρώμα του προσώπου ή το γεγονός ότι αυτό ήταν κάποτε δούλος
- Οι 13^η/14^η και 15^η Προσθήκες απευθύνονται άμεσα στις Πολιτείες και περιορίζουν τα κυριαρχικά δικαιώματά τους.
- Supreme Court: Νομολογία για φυλετικές διακρίσεις
- Plessy v Fergusson 163 U.S. 537 (1896) Segregation

III. Ιστορική εξέλιξη

- **1861-1945**

 - **Εμφύλιος-2ος Παγκόσμιος Πόλεμος**

 - Εκβιομηχάνιση- Γένεση του οικονομικού δικαίου
 - Περιορισμοί στην ελευθερία των συμβάσεων. Υιοθέτηση πολιτειακών νόμων για την προστασία του αδύναμου μέρους στις συναλλαγές.
 - Καθορισμός ανώτατου χρόνου εργασίας στα δημόσια έργα.
 - Προστασία της εργασίας παιδιών και γυναικών
 - Πρόληψη εργατικών ατυχημάτων
 - Interstate Commerce Act 1887 γενικό νομ. πλαίσιο στις σιδηροδρομικές μεταφορές. Interstate Commerce Commission

III. Ιστορική εξέλιξη

- Εκβιομηχάνιση- Γένεση του οικονομικού δικαίου
- *Theodore Roosevelt – Woodrow Wilson*: Νομοθετικές μεταρρυθμίσεις
- Federal Employers Liability Act: κατάργηση του κανόνα του Common Law για απαλλαγή του εργοδότη από την ευθύνη τα σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος λόγω συντρέχοντος πταίσματος του εργαζόμενου (στις σιδηροδρομικές μεταφορές)

III. Ιστορική εξέλιξη

1861-1945

- **Οικονομική κρίση 1929**

- **F. Roosevelt – New Deal**

III. Ιστορική εξέλιξη

Σύγχρονη Περίοδος 1945- σήμερα

- Αγώνες για κατάργηση φυλετικών διακρίσεων
- Δικαστής Earl Warren
- Brown v. Board of Education 347 U.S. 483 (1954)
- Κατάργηση της segregation
- Civil Rights Act 1964

III. Ιστορική εξέλιξη

Σύγχρονη Περίοδος 1945- σήμερα

☐ Ιδιωτικό Δίκαιο:

- Προσπάθειες ενοποίησης εμπορικού δικαίου. Επιτροπή Carl Llyvellyn
- American Law Institute. Η κωδικοποίηση της νομολογίας μέσω ιδιωτικών συλλογών - τα Restatments
- National Conference of Commissioners on Uniform State Law
- Ενιαίος Εμπορικός Κώδικας (Uniform Commerce Code 1952) (400 άρθρα)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ιωάννης Γιαννακέλος
Θεσσαλονίκη, Μάιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

